

Αιμιλία Καραλή

Από την μακρινή Βραζιλία μέχρι πολύ κοντά μας, πληθαίνουν οι περιπτώσεις που «το θύμα περπατά αγκαλιά με το φονιά». Κοινό σημείο είναι ότι επιλέγουν συνειδητά αφέντη, διαλέγουν μια ζωή σκυφτή και υποταγμένη.

Παράξενοι και τρομακτικοί οι καιροί μας. Ανατρέπουν βεβαιότητες, ακυρώνουν την στοιχειώδη λογική σκέψη, προκαλούν με τον κυνισμό και την ωμότητα που συνθλίβουν δικαιώματα και αξιοπρέπεια. Καθημερινά στον τόπο μας, σε διπλανές αλλά και σε μακρινές, τροπικές χώρες μεγαλώνει το πλήθος των ανθρώπων που συμπορεύεται με τους διώκτες του χρώματος, του φύλου, της συνείδησης, της καταγωγής, της θρησκείας του. «*Το θύμα αγκαλιά με το φονιά*», για να παραφράσουμε τον παλιό εκείνο στίχο του Σαββόπουλου, περπατούν πια γελαστά παντού, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του ταλαιπωρημένου μας πλανήτη.

Πώς να εξηγηθούν άραγε με απλό τρόπο οι πανηγυρισμοί γυναικών, μαύρων, ιθαγενών, κατοίκων στις φαβέλες της Βραζιλίας για την εκλογή του Μπολσονάρου περήφανου ρατσιστή, μισογύνη, ομοφοβικού, μισαλλόδοξου θαυμαστή του Πινοσέτ και του Χίτλερ, υπερασπιστή των βασανιστηρίων, περιφρονητή των φτωχών, κοντολογίς ενός μισάνθρωπου; Παραπλανημένοι, αδαείς, αμόρφωτοι; Μπορεί όλα αυτά μαζί ή το καθένα χωριστά ή ακόμη κανένα από τα προηγούμενα.

Κοινό τους σημείο πάντως είναι ότι επιλέγουν πλέον συνειδητά αφέντη, διαλέγουν μια ζωή σκυφτή και υποταγμένη. Ανοίγουν τον δρόμο για μια νέα βαρβαρότητα και εχθρεύονται όποιον τους αντιστέκεται. Η βία γίνεται ύφος, ήθος και τρόπος ζωής. Η δημοκρατία ταυτίζεται με το χάος και την ανασφάλεια και ο αυταρχισμός με την τάξη και την σωτηρία.

«Όταν ακούς “τάξη” ανθρωπινό κρέας μυρίζει» έγραφε ο Ελύτης στην Μαρία Νεφέλη. Και η οσμή γίνεται πιο έντονη πια. Δεν προέρχεται μόνο από τα σώματα των ανθρώπων που υφίστανται την βία σε κάθε μορφή της. Αναδύεται και από τον θάνατο στοιχειωδών αξιών της ανθρωπιστικής παράδοσης, ίσως γιατί οι εκπρόσωποί της πάντα ήταν στην πραγματικότητα λίγοι ή αδύναμοι να την υπερασπίσουν καθημερινά με το έργο και το παράδειγμα της ζωής τους. Η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια, η καλλιέργεια, ο σεβασμός θεωρούνται πλέον αδυναμία και αιτία κάθε προβλήματος. Η επιθετικότητα, η αμάθεια και η βία της αμάθειας, η αυτοταπείνωση γίνονται τα σύμβολα και οι αρχές της νέας βαρβαρότητας. Και είμαστε μόνο στην αρχή της.

Φαίνεται ότι αυτή πλέον θα είναι η πραγματικότητα στην οποία θα πρωταγωνιστεί ο «ανθρωπάκος» του Βίλχελμ Ράιχ. Περιφρονημένος από τους αρχηγούς του, εξαθλιωμένος από την δύναμή τους αρνείται και φοβάται να αντιμετωπίσει όσα τον δυναστεύουν και τον εξευτελίζουν. Φαντασιώνεται πως έχει το κύρος και το μεγαλείο του δυνάστη του και πορεύεται χωρίς δικό του κύρος, χωρίς δικό του μεγαλείο. Είναι περήφανος γι’ αυτούς που επιλέγει και, το χειρότερο, είναι πρόθυμος να τους υπηρετήσει με κάθε μέσο και κόστος. Επαίτης της εξουσίας απαιτεί να εξουσιάζει όσους τον αποστρέφονται. Επιδιώκει να εκμηδενίσει τους λίγους που δεν τον θεωρούν μηδενικό.

«Όταν ακούς “τάξη” ανθρωπινό κρέας μυρίζει» έγραφε ο Ελύτης στην Μαρία

Νεφέλη. Και η οσμή γίνεται πιο έντονη πια.

Είναι δύσκολοι λοιπόν οι καιροί και οι αντίθετες επιλογές ακόμη δυσκολότερες. Είναι όμως μονόδρομος για όσους δεν έχουν καταργήσει την συνείδησή τους ούτε έχουν νεκρώσει τις ευαισθησίες τους. Το να μιλάει κάποιος σήμερα για δικαιώματα, το να διεκδικεί την αξιοπρέπειά του θεωρώντας αυτονόητη και την διεκδίκηση της αξιοπρέπειας του άλλου, δεν είναι καθόλου αυτονόητο. Το να μην φοβάται τον φοβισμένο δεν είναι καθόλου εύκολο. Το να αντιστέκεται στην ισοπέδωση και στην ομοιομορφία της σκέψης είναι όμως υποχρέωση με τον ίδιο τρόπο που είναι υποχρέωση κάθε επιλογή που αποστρέφεται τους πολλούς μικρούς θανάτους της σκέψης που προκαλεί μιας εξαθλιωμένη καθημερινότητα.

Η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί σήμερα δεν μας επιτρέπει να αισιοδοξούμε αλλά δεν μας απαγορεύει και να ελπίζουμε. Ίσως αν «οργανώσουμε» την απαισιοδοξία μας, αν αναλογιστούμε τις «ήττες» των αγώνων για μια κοινωνία ελεύθερων ανθρώπων, ίσως τότε γίνουμε πιο τολμηροί, επίμονοι και αποφασιστικοί.

Πηγή: **PRIN**